

HORIZONVERBREDING ALS SLEUTEL TOT KANSENGELIJKHEID

Kansenongelijkheid is een hardnekkig probleem. Er zijn diverse interventies mogelijk om dit aan te pakken, zoals het oplossen van het lerarentekort, het verstrekken van leermiddelen en het verzorgen van schoolontbijt en gezonde lunch. Onmisbaar is ook het toevoegen van extra onderwijzers, leskrijgen van de beste leraar én het lesgeven vanuit hoge verwachtingen. Dit laatste is een onderwijsmethode waarbij de docent gelooft in het potentieel van alle leerlingen om hoge prestaties te behalen, ongeacht hun achtergrond, eerdere prestaties of andere omstandigheden. Onderzoek toont echter aan dat in het streven naar kansengelijkheid, het verbreden van de horizon van leerlingen door in aanraking te komen met rolmodellen cruciaal is. Hoewel het geruststellend is dat er tóch geld wordt vrijgemaakt voor de schoolmaaltijden, geldt dat nog niet voor de 'Rijke Schooldag' of de Maatschappelijke Diensttijd (MDT).

Dick Schoof, onze Minister-President benadrukt:

"Een samenleving waarin iedereen gelijke kansen krijgt, is een veiliger en rechtvaardiger samenleving voor ons allemaal. Het betekent barrières wegnemen die mensen beletten hun volledige potentieel te bereiken, ongeacht hun achtergrond of omstandigheden."

Juist hierom is het niet voor te stellen dat in het hoofdlijnenakkoord alles wat lijkt op het verbreden van de horizon wordt gesnoeid. Denk bijvoorbeeld aan de Rijke Schooldag en zelfs de Maatschappelijke Diensttijd (MDT). Het rapport 'Eigentijdse Ongelijkheid' van het Sociaal Cultureel Planbureau (2023) onderstreept dat iemands positie in de maatschappij niet alleen afhangt van opleiding, beroep, inkomen en financieel vermogen, maar ook van 'wie je kent' (sociaal kapitaal), 'waar je bij past' (cultureel kapitaal) en 'wie je bent' (persoonlijk kapitaal) (1). Uit het onderzoek blijkt dat één op de zes Nederlanders (16,3%) achterstand heeft op deze vier terreinen, met daartegenover een groep van 19,9%, die over de gehele linie een voorsprong heeft (1). Deze structurele ongelijkheid in ons land is hardnekkig en heeft grote gevolgen.

Structurele ongelijkheid vormt een ernstige bedreiging voor de sociale cohesie en een stabiele economie in Nederland. Het leidt tot onrechtvaardigheid, waarbij groepen worden buitengesloten van onmisbare middelen zoals onderwijs en gezondheidszorg.

Deze ongelijkheid versterkt de sociale onrust en segregatie, wat de kloof tussen bevolkingsgroepen vergroot en politieke participatie aantast. Bovendien hebben leerlingen minder toegang tot kwaliteitsonderwijs, wat hun toekomstperspectief beperkt en wat van generatie op generatie van invloed zal blijven zijn. Het aanpakken van structurele ongelijkheid is niet alleen een kwestie van sociale rechtvaardigheid, maar ook cruciaal voor het bevorderen van een veerkrachtige en welvarende samenleving, waar iedereen dagelijks de voordelen van ondervindt. (2, 3).

Horizonverbreding is daarom essentieel in een rechtvaardig onderwijssysteem dat gelijke kansen biedt. Het blootstellen van leerlingen aan nieuwe ervaringen, ideeën en mogelijkheden helpt hen niet alleen hun potentieel te realiseren, maar versterkt ook hun geloof in eigen kunnen. Onderzoek toont aan dat het vergroten van het netwerk van leerlingen en het bieden van blikverruimende ervaringen en ontwikkeltrajecten gericht op sociaal-emotionele ontwikkeling, de kansen aanzienlijk vergroot (4). Door leerlingen toegang te geven tot het sociale kapitaal van een andere leerling of een rolmodel, vergroten ze hun netwerk en krijgen ze nieuwe perspectieven aangereikt. Ook worden leerlingen zich bewust van hun talenten en interesses en weten ze hoe ze die kunnen inzetten. Voor de doelgroep waar de SKB-partners zich voor inzetten, leerlingen die vanwege hun achtergrond, geslacht, etniciteit of sociaaleconomische status minder kansen krijgen, is een eigen sociaal netwerk, en contacten buiten hun bubbel, niet altijd vanzelfsprekend. Het vergroten van het contact met rolmodellen (uit het bedrijfsleven, peers, studenten, ondernemers, maatschappelijke boegbeelden etc.) draagt bij aan het vergroten van het sociaal kapitaal (2).

Het SKB en haar partners spelen een unieke rol in het mogelijk maken van deze horizonverbreding. Waar scholen zich begrijpelijkerwijs vooral richten op het primaire onderwijsproces, kan het SKB met haar partners ondersteuning bieden bij het opzetten en coördineren van programma's die verder gaan dan de traditionele lessen. Deze programma's zijn cruciaal voor het bevorderen van een breed scala aan vaardigheden en ervaringen die niet alleen cognitieve prestaties verbeteren, maar ook persoonlijke groei stimuleren.

Een voorbeeld van een programma dat bijdraagt aan horizonverbreding is het project van SKB-partner Stichting Move. Met het succesvolle project 'Move Maatje' richten zij zich op leerlingen uit groep 8 die extra ondersteuning kunnen gebruiken bij de overgang naar de middelbare school. Een student wordt gekoppeld aan een groep-8-leerling en ondersteunt deze bij de overgang. Samen werken ze aan opdrachten en activiteiten die de leerling helpen een goede keuze te maken voor hun toekomstige school. Dit project bevordert niet alleen de academische ontwikkeling, maar ook de sociale en emotionele groei van de leerlingen via de student als rolmodel.

IMC Weekendschool richt zich op jongeren uit wijken waar extra steun en stimulans welkom is. Door een aanvullend onderwijsprogramma te bieden op zondag, geven zij jongeren tussen de 10 en 14 jaar de kans om in aanraking te komen met verschillende vakgebieden en beroepen. Dit doen ze door professionals uit diverse sectoren, zoals journalistiek, geneeskunde, en kunst, uit te nodigen als rolmodellen. Deze professionals delen hun persoonlijke verhalen en expertise, waardoor de leerlingen niet alleen hun horizon verbreden, maar ook een realistisch en inspirerend beeld krijgen van wat er mogelijk is in hun toekomst.

Horizonverbreding is geen overbodige luxe; het is een noodzakelijk onderdeel voor een rechtvaardig en effectief onderwijssysteem. Om meer kansengelijkheid te realiseren zijn in het onderwijs en daarbuiten fundamentele systeemveranderingen nodig. Wij, als SKB-partners, verbreden de horizon van leerlingen door hen in contact te brengen met rolmodellen. Wij kunnen door samen te werken een significante bijdrage leveren aan die fundamentele veranderingen. Samenwerken loont. Als Den Haag diezelfde urgentie voelt, is investeren in plaats van snoeien de enige logische stap.

Samen maken we het verschil.

1. SCP. (2023). Aanzienlijke verschillen tussen sociale klassen in Nederland. Geraadpleegd op 15 juli 2024, van <https://www.scp.nl/actueel/nieuws/2023/03/07/aanzienlijke-verschillen-tussen-sociale-klassen-in-nederland>
2. Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken. (2017). Sociale ongelijkheid en armoede in Nederland: De rol van opleiding en inkomen.
3. Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2006). A meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(5), 751-783. doi:10.1037/0022-3514.90.5.751
4. Maastricht University. (z.d.). Sociaal-emotionele ontwikkeling: Inzichten vanuit literatuur en onderzoek. Geraadpleegd op 15 juli 2024, van <https://cris.maastrichtuniversity.nl/en/publications/sociaal-emotionele-ontwikkeling-inzichten-vanuit-literatuur-en-on>

Samenwerkingsverband Kansengelijkheid & Burgerschap

Ieder kind in Nederland verdient gelijke kansen. Wij nemen als maatschappelijke sector graag verantwoordelijkheid door over onze eigen schaduw heen te stappen en intensiever samen te werken. Zo versterken wij het onderwijs en strijden we samen voor kansengelijkheid. Het SKB is een samenwerkingsverband van idealistische maatschappelijke organisaties. We bieden een samenhangend en aanvullend onderwijsprogramma gericht op de brede ontwikkeling van het kind en burgerschap. Daarnaast vormen wij een gezamenlijke stem naar Den Haag. Doe je mee?